

S. Sayısı : 326

Muamele vergisi kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmeşi hakkında kanun lâiyhası ve Bütçe, İktisad Maliye encümenlerinden mürekkeb Muhtelit encümen mazbatası (1/1129)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/2711

24 - VI - 1938

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

2430 sayılı muamele vergisi kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında Maliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 24 - VI - 1938 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

C. Bayar

Mucib sebebler

Muamele vergisi kanunile beş beygire kadar muharrik kuvvetle çalışan ve günde on amele kullanan sınaî müesseselerin vergiden muaf tutulması bazı sanayi zümrelerinde vergiden kurtulmak için küçülme veya parçalanma yolunu açmıştır. Bu hal sanayiın ilerlemesine hail olduğu gibi hem gayrimeşru rekabete meydan vermekte hem de Hazineye girmesi lâzımgelen vergilerin girmemesini intaç eylemektedir.

Vergide adaleti temin etmek ve binnetice sanayi sahasında muhtel olan nizamı iade etmek maksadile hazırlanan merbut lâiyhada muharrik kuvvet kullanan sanayi müesseselerinin esas itibarile kâmilen mükellefiyeti derpiş olunmuş ve bunlardan vergi vermeyecek olanlar tasrihan tadad edilmiştir. Ancak kanunda sayılan sanayi haricinde kalanlardan da mahiyet ve mevzulrı itiabrile muafiyete alınması icab edenler zuhur ettiği takdirde bunların da muafiyete alınabilmesini teminen Hükümete salâhiyet verilmesi derpiş edilmiştir (Madde : 2).

Muharrik kuvveti beş beygire kadar olan sınaî müesseselerden defter tutmak, satış beyannamesi vermek gibi mükellefiyetleri kolaylıkla yapamayacağı anlaşılanların vergilerini götürü olarak almak suretile hem bu nevi müesseselere kolaylık temini, hem kontrolün basitleştirilmesi muvafık olacağı düşünülerek diğer bazı vergilerde olduğu gibi bunlar hakkında da verginin maktu şekilde tahsilini temin için Maliye vekâletine salâhiyet verilmiştir (Madde : 3).

Halen teşviki sanayi kanunundan bilistifade gümrük resminden muaf olarak idhal edilen ve bu sebebden dolayı muamele vergisi vermeyen makinelerin gümrük resmi hakkında bu kerre takarrür eden şekle göre bunlardan muamele vergisi alınması lâzımgelib halbuki sanayi ve maadinde müştamel ve memleketimizde imal olunmayan her türlü makine, alât ve edevat ve bunların yedek ve tecdid parçalarından muamele vergisi alınmaması iltizam edildiğinden bunu teminen lâiyhaya bir fıkra ilâve edilmiştir (Madde : 1).

Bütçe, İktisad ve Maliye encümenlerinden mürekkeb Muhtelit encümen mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe, İktisad ve Maliye

Muhtelit encümeni

Mazbata No. 217

Esas No. 1/1129

27 - VI - 1938

Yüksek Reisliğe

2430 sayılı muamele vergisi kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında olub Başvekâletin 24 - VI - 1938 tarih ve 6/2711 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihasının Bütçe, İktisad ve Maliye encümenlerinden mürekkeb Muhtelit bir encümende müzakeresine Umumî Heyetçe karar verilmiş olmakla lâyiha mezkûr encümenlerden mürekkeb Muhtelit encümende Maliye ve İktisad vekilleri hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu:

Halen mevcut olan muamele vergisi kanununa göre kuvvei muharrikesi beş beygiri geçmiyen sanayi müesseselerini vergiden istisna etmektedir. Bu vaziyet büyük mikyasta kuvvei muharrike kullanan bazı sanayi zümrelerinin parçalanmasına sebebiyet vermiş ve bu halin devamı memleketimizde sanayiinin tekâmülüne ve ilerilemesine engel olmuştur. Bu neticeyi gören Hükümet bu lâyiha ile kullandıkları kuvvei muharrike ne olursa olsun bütün sanayi zümrelerini muamele vergisine tâbi tutmakta ancak mükellefiyette bu umumiyet kaidesi tatbik edildiği takdirde yaşamalarına imkân kalmıyacak olan bazı sanayi zümrelerinin bu hükümden müstesna tutulması şeklinde yeni bir prensib konulmasını istemektedir.

Verilen izahata göre encümenimiz bu prensibi esas itibarile kabul eylemiş, müstesna tutulan sanayi zümrelerine bazı kısım sanayiinin dahi ilâvesi lâzımgeleceği encümenin bazı azası tarafından mevzubahs edilmiş ise de lâyiha muharrik kuvveti beş beygire kadar olan ve bu lâyhada zikredilmeyen sanayi zümrelerinden icab edenlerin muafiyet zümresine idhali için Hükûmete mezuniyet vermekte olduğundan istenilen şeyin bununla temini kabil olacağını düşünerek bahsedilen zümrelerin şimdiden kanun metnine idhali zarurî olmadığı neticesine varmıştır. Bu esas dairesinde kabul edilen birinci ve ikinci

madde birleştirilerek ve tertibe aid bazı değişiklikler de yapılmak suretile yeniden yazılmıştır.

Lâyihanın üçüncü maddesi muharrik kuvveti beş beygiri geçmeyen sınaî müesseselerin bir yılda yaptıklarına bakılarak toptan yıllık vergiye bağlamak için Maliye vekiline salâhiyet vermekte ve bu hüküm bu lâyiha ile mükellefiyet altına girecek olan küçük sanayi zümrelerine vergilerini tediye bakımından kolaylık temin etmekte olub bu esası dahi aynen kabul eden encümenimiz mezkûr maddeyi ikinci madde olarak ve yazıya aid bazı değişiklikler yapmak suretile yeniden hazırlamıştır.

Lâyihanın dördüncü maddesi resen veya ikmalen, yahud ihbar veya tedkik neticesinde tarhedilen vergi ve zamların katgileştikleri tarihten itibaren bir ay içinde tahsil olunacağını ifade eden muamele vergisi kanununun 25 nci maddesini kaldırmaktadır. Muamele vergisinin tahsilinde kabul edilen esasa göre itiraz tahsili durdurmakta ve temyiz ise icrayı tehir etmekte olub bu esasa aykırı bir hüküm ifade eden mezkûr madde kaldırılarak bu nevi tarhiyatın da diğerlerinde kabul edilen usule bağlanmasını yerinde gören encümenimiz bunu da üçüncü madde olarak kabul eylemiştir.

Müstacelen müzakere edilmek dileğiyle Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Muhtelit E. Reisi	M. M.	Kâtib
Isparta	Trabzon	İstanbul
Mükerrem Ünsal	R. Karadeniz	F. Öymen
Balıkesir	Çorum	Diyarbakır
E. Adakan	E. Sabri Akgöl	R. Bekit
Gazi Anteb	İzmir	Kayseri
A. H. Ayerdem	H. Çakır	N. Kerven
Kırklareli	Kırşehir	Malatya
Ş. Ödül	M. Seyfeli	M. Öker
Malatya	Mardin	Ordu
O. Taner	R. Erten	H. Yalman

Seyhan	Sivas	Tokad	İzmir	Bayazıt	Diyarbakır
N. Eldeniz	R. Çiner	S. Genca	Rahmi Köken	İhsan Tav	H. Öniş
Afyon K.	Afyon K.	Edirne	İstanbul	İzmir	Manisa
İzzet Akosman	Berç Türker	Hecdi Boysan	A. Bayındır	Kâmil Dursun	Tahir Hitit
Eskişehir	Gazi Anteb	Giresun		Tekirdağ	
Emin Sazak	Bekir Kaleli	Muzaffer Kuluç		Faik Öztrak	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

2430 numaralı muamele vergisi kanununun bazı hükümlerini değiştiren kanun lâiyhası

MADDE 1 — 2430 numaralı muamele vergisi kanununun 2 nci maddesinin (O) fıkrası aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

O - Halı imalâthaneleri; sanayi ve maadinde kullanılıb memlekette imal edilmeyen ve envâr İcra Vekilleri Heyeti kararile tayin ve ilân edilecek olan makine alât ve edevatı ile bunların yedek ve tecdid parçaları (idhal dolayısıyla).

MADDE 2 —Aynı kanunun 2 nci maddesine aşağıda yazılı fıkralar ilâve edilmiştir:

R - Muharrrik kuvvet kullanmayan ve en fazla günde on işçi çalıştıran müesseseler; (işçi adedinin tayininde bir evvelki ayda ödenen işçi gündelikleri mecmuunun o ay içinde çalışmış olan gün adedine taksimi suretile bulunan mikdar esas olur.)

5 - Muharrrik kuvvetleri beş (dahil) beygire kadar olan:

Sabun, reçel ve şekerleme, alkolsüz meşrubat, süt ve mamulâtı, ayakkabı (lâstik ayakkabı hariç) soba, zarf, şapka, ispençiyarî ve tıbbî müstahzarlar, meşin ve sahtiyân fabrika ve imalâthaneleri; dondurmacılar, kuru kahveciler, tuz değirmenleri, terzihaneler, kuyumcular, tenekeçiler,

Muharrrik kuvveti beş beygire kadar olan ve burada zikredilmeyen sanayi zümrelerinden icab edenlerin bu fıkraya idhaline Hükümet salâhiyetlidir.

MADDE 3 — Muharrrik kuvveti beş (dahil) beygire kadar olan sınaî müesseseleri bir yılda yaptıklarına bakılarak toptan yıllık vergiye

MUHTELİT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRİŞİ

Muamele vergisi kanununun bazı hükümlerini tadil eden ve bu kanuna yeniden bazı hükümler ekliyen kanun lâiyhası

MADDE 1 — 2430 sayılı muamele vergisi kanununun ikinci maddesinin «O» fıkrası aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye yeniden R ve S fıkraları eklenmiştir:

O) Halı imalâthaneleri, sanayi ve maden işlerinde kullanılıb memlekette imal edilmeyen ve nevileri İcra Vekilleri Heyetince tayin ve ilân edilecek olan makineler ile alât ve edevat ve bunların yedek ve tecdid parçaları,

R) Muharrrik kuvvet kullanmayan ve en fazla günde on işçi çalıştıran müesseseler; (işçi adedinin tayininde bir evvelki ayda ödenen işçi gündelikleri mecmuunun o ay içinde çalışmış olan gün adedine taksimi suretile bulunan mikdar esas olur),

S) Muharrrik kuvvetleri beş (Dahil) beygiri ve kullandıkları işçi sayısı günde onu (Dahil) geçmiyen;

Sabun, reçel ve şekerleme, alkolsüz meşrubat, süt ve mamulâtı, ayakkabı (Lâstik ayakkabı hariç), soba, zarf, şapka, ispençiyarî ve tıbbî müstahzarlar, meşin ve sahtiyân, fabrika ve imalâthaneleri, dondurmacılar, kuru kahveciler, tuz değirmenleri, terzihaneler, kuyumcular, tenekeçiler.

Muharrrik kuvveti beş beygiri ve işçi sayısı onu geçmiyen ve bu fıkrada zikredilmeyen sanât zümrelerinden icab edenlerin bu fıkraya idhaline İcra Vekilleri Heyeti mezundur.

MADDE 2 — (S) fıkrası haricinde kalan ve muharrrik kuvveti beş beygiri geçmeyen sınaî müesseseleri bir yılda yaptıklarına bakılarak

bağlamaya Maliye vekâleti salâhiyetlidir.

Toptan yıllık verginin matrahı 21 nci maddede yazılı takdir heyetleri marifetile tesbit olunur.

Mezkûr heyetlerce verilecek kararlara mükellef ve alâkalı malmemuru tarafından itiraz ve temyiz olunabilir. bu suretle tayin olunan vergiler aylık taksitlerle ve bir ayın vergisi ertesi ayın on beşinci günü akşamına kadar yatırılmak suretile tahsil olunur. Taksitlerini miadında yatırmayanlardan vergi % 10 zamlı ve tahsili emval kanununa göre tahsil olunur.

MADDE 4 — 2430 numaralı muamele vergisi kanununun 25 nci maddesi kaldırılmıştır.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 6 — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe Maliye, İktisad. ve İnhisarlar vekilleri memurdur.

24 - VI - 1938

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya		F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	Ş. Kesebir
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Rana Tarhan	F. Kurdoğlu

toptan yıllık vergiye bağlamağa maliye vekâleti salâhiyetlidir.

Toptan yıllık verginin matrahı 21 nci maddede yazılı takdir heyetleri marifetile tesbit olunur.

Mezkûr heyetlerce verilecek kararlara karşı mükellef ve alâkalı mal memurları tarafından muamele vergisi kanunundaki hükümler dairesinde itiraz ve temyiz talebinde bulunulabilir. Bu suretle tayin olunan vergiler aylık taksitlerle ve bir ayın vergisi ertesi ayın on beşinci günü akşamına kadar ve taksitlerini miadında vermeyenlerin vergisi yüzde on zamlı ve tahsili emval kanununa göre tahsil olunur.

MADDE 3 — Dördüncü madde aynen.

MADDE 4 — Beşinci madde aynen.

MADDE 5 — Altıncı madde aynen.